

Bacsik Elekre emlékezik egyik utolsó muzsikustársa, a kanadai Gilles Bernard

„Zeneszeretete határtalan volt”

A hazai jazz történetét ismerők, a műfajt kutatók körében egyetértés mutatkozik abban, hogy eddig három magyar zenész jutott el a világhírnévig: Bacsik Elek, Zoller Attila és Szabó Gábor. Mindhárman gitárosok voltak, elhagyták hazájukat a 20. század közepén, és évtizedeken át éltek Amerikában. Közülük a gitár mellett hegedűn is játszó Bacsik kinti pályafutásáról tudjuk a legkevesebbet, amerikai éveiről – holott több mint negyedszázadot élt a tengerentúlon – csekély adat maradt fenn. Egyik utolsó zenész-társa, Gilles Bernard kanadai jazz-zongorista, zeneszerző most eddig ismeretlen információkkal szolgált a nagyszerű gitáros utolsó éveiről.

◆ Gulyás István

Ahogy az Simon Géza Gábor tavaly megjelent remek birodiskográfiájából, az Esős évszak című kötetből (kiadó: Magyar Jazzkutató Társaság) is kiderül, Bacsik Elek negyvenéves volt 1966-ban, amikor úgy döntött, elhagyja Franciaországot és az Egyesült Államokba költözik, hogy meredeken felfelé ívelő pályafutása beteljesedjen. Akkor már hét éve Franciaországban élt, ahol bekerült a szanziparba, a legkeresettebb gitárosok közé tartozott. Lemezen és koncerteken együtt játszott például Serge Gainsbourggal, Claude Nougaróval vagy a tavaly a Műpában fellépett Michel Legrand-nal. Amerikai támogatói is voltak, bevette őt franciaországi formációjába Dizzy Gillespie és Clark Terry.

A magyar zenész azonban a jazz őshazájába vágyott és 1966-ban az USA-ba költözött. Bár az évek során készített két saját albumot és dolgozott Quincy Jonesszal is egy filmzenén, kívülálló maradt, nem hagyták, hogy beilleszkedjen, nem kapott megfelelő támogatást, menedzselést. A virtuóz technikájú, az akkordikus lehetőségeket kutató Bacsik Amerikában visszatért a hegedűhöz, dolgozott cigányzenekarokban, éveken át kísért énekeseket Las Vegasban. 1991-ben Kanadába ment játszani, de erről sokkal bővebb információ Simon Géza Gábor könyvéből sem derül ki.

Gilles Bernard nevére akkor bukkantam rá, amikor Bacsik Elek amerikai éveiről kutakodtam hosszasan a neten. A kanadai jazz-zongorista honlapján található biográfiában többek között ez olvasható: „Karrierje során a quebec-i jazz közösség legismertebb zenészeivel dolgozott együtt, és világhírű jazz zenészeket kísért, például John Zornt (1985-ben) és a híres magyar cigányhegedűst, Bacsik Eleket (1991-ben)”. Próba – szerencse alapon írtam a honlapon található e-mail címre, és a Bacsikkal való közös munka részletei iránt érdeklődtem. Gilles Bernard pedig válaszolt, meglehetősen részletességgel és alaposággal.

Mint írta, Pierre Coté nagybőgőssel több mint negyven éve zenél együtt, és ő volt mellette akkor is, amikor 1991 nyarán Quebec-ben Bacsik Elekkel léptek fel trióban. „Két hónapon át hetente kétszer játszottunk a Le Bertholot nevű étteremben. Ez az időszak kivételesen gazdag élményt jelentett számomra: Pierre és én egy tapasztalt, nagy zenész jelenlétében lehetünk, aki megosztotta velünk muzsikusi tudását. Sokat

Bacsik Elek és hangszerei az 1974-ben, a Bob Thiele Music gondozásában megjelent szólólemez, az I Love You borítóján

tanultunk ettől a virtuóz és szenvedélyesen improvizatív előadótól, akinek zeneszeretete határtalan volt” – idézte fel több mint negyedszázaddal ezelőtti emlékeit a kanadai zenész. Kitért arra, hogy Bacsik Elekkel közösen dolgozott azon a projekten, amelynek középpontjában bécsi klasszikusok általa készített átiratai voltak, amikor egy este a Bertholot-ban a hegedűst szélütés érte. Emiatt a projektet, amelynek anyagát a Radio-Canada rögzítette volna, már nem tudták befejezni.

„Aznap este két új darabot akart nekünk betanítani. Az egyik címe Zingaro volt, Antonio Carlos Jobim műve, a másik egy klasszikus darab átirata, amelynek nem tudom a címét, de azt mondta nekünk, az volt az első darab, amelyet gyerekkorában megtanult egy orosz tanártól. A sors úgy akarta, hogy ez legyen az utolsó darab, amelyet eljátszott” – fűzte hozzá Gilles Bernard. A quebec-i zongorista egy hónappal később Párizsba és Milánóba utazott, és csak amikor négy hónap elteltével visszatért, akkor értesült arról, hogy Bacsik Elek visszament az USA-ba a feleségéhez. A magyar zenész 1993. február 14-én hunyt el elfeledve és csalódottan az Illinois állambeli Glen Ellynben, Bernard információi szerint tüdőrákban.

„Minden alkalommal, amikor Pierre Coté és én felidézük Elek befejezetlen kalandját az életünkben, hálát adunk a sorsnak, hogy közös pillanatokot éltünk meg egy olyan hatalmas zenész társaságában, aki valóban sokat adott nekünk és bizalommal fordult hozzánk. Ezt szívből köszönöm neki. Elek összekötő kapocs volt, nagylelkű és szenvedélyes ember” – írta végül érdeklődésemre Gilles Bernard.

Az erdélyi gyökerű roma szülők gyermekeként 1926-ban Budapesten született gitáros, hegedűs, csellista és bőgős Bacsik Elek tavaly májusban lett volna 90 éves. Bár a negyvenes évek első felétől hegedűsként, csellósként, majd gitárosként több budapesti zenekarban dolgozott, és elsősorban slágerfelvételeken működött közre, sok nyomot nem hagyott maga után, kevés dokumentum maradt róla. Miután 1948-ban elhagyta Magyarországot, hosszabb-rövidebb ideig dolgozott Libanonban, Olaszországban, Spanyolországban és Portugáliában, mielőtt 1959-ben Franciaországba került. Párizsban két szólólemez rögzített: a The Electric Guitar of the Eclectic Elek Bacsik 1962-ben, a Guitar Conceptions 1963-ban jelent meg. Az Egyesült Államokban I Love You címmel készített lemezt 1974-ben, egy évre rá Bird and Dizzy – A Musical Tribute címmel Charlie Parker és Dizzy Gillespie előtt tisztelgő anyaggal jelentkezett. Simon Géza Gábor tavaly megjelent kötete mellékleteként kiadott CD-n a negyvenes években Budapesten Tabányi Mihállyal, a Szabó-Quitter Tánczenekarral és másokkal rögzített Bacsik-felvételek szerepelnek. Gilles Bernard Kanada egyik legismertebb jazz zenésze, aki az elmúlt három évtizedben számos formációban dolgozott és eddig hét albumot jelentetett meg. A legutóbbi a kvartettjével tavaly rögzített 4 rue Durocher volt. Olyan egzotikus helyeken is fellépett, mint Szenegál vagy Guadeloupe. ■

FON
TRADE MUSIC

EGY VALÓDI HANGSZERÜZLET.

Hatalmas kipróbálható és
összehasonlítható kínálat.

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest,

Kiss Iózsef utca 14.

Tel. (+36 1) 210 2790

Nyitva tartás:

h-p 9⁰⁰-17³⁰

